

SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 27. aprīlī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jautrīte Briede un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 52/2026),

konstatēja:

1. No pieteikuma secināms, ka pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam un spēkā neesošu no tās pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Apstrīdētā norma nosaka: “Ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja tiesa, kas taisījusi pārsūdzēto spriedumu, nav pieļāvusi šā likuma 452. panta trešās daļas noteikumu pārkāpumu, tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī šādos gadījumos: [..] izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, nav acīmredzama pamata uzskatīt, ka pārsūdzētajā spriedumā ietvertais lietas iznākums ir nepareizs un ka izskatāmajai lietai ir būtiska nozīme vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā.”

3. Pieteikuma iesniedzēja jau iepriekš ir vērsusies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgu pieteikumu par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 92. pantam (ieteikums Nr. 34/2026).

Satversmes tiesas 1. kolēģija ar 2026. gada 20. marta lēmumu atteicās ierosināt lietu pēc minētā pieteikuma, jo tas neatbilda Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām. Proti, no pieteikuma nebija gūstams apstiprinājums tam, ka tieši apstrīdētā norma, nevis tās piemērošana konkrētā situācijā radīja pieteikuma iesniedzējai Satversmes 92. pantā ietverto pamattiesību aizskārumu.

Izskatāmajā pieteikumā ir ietverti argumenti par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. pantā ietvertajām tiesībām uz taisnīgu tiesu. Līdz ar to pieteikuma juridiskais pamatojums ir mainījies pēc būtības un kolēģijai no jauna jāvērtē tā atbilstība Satversmes tiesas likuma prasībām.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punktu Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu.

Satversmes tiesa 2013. gada 21. oktobrī pieņēma spriedumu lietā Nr. 2013-02-01, ar kuru atzina Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu par atbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam (turpmāk – lieta Nr. 2013-02-01). Minētā sprieduma pieņemšanas laikā Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts noteica: “Ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi šā likuma 452. panta trešās daļas noteikumu pārkāpumu, senatoru kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī šādos gadījumos: [...] nerodas šaubas par apelācijas instances tiesas sprieduma tiesiskumu, un izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā.” Pieteikuma iesniedzējai Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts ir piemērots redakcijā, kādā tas tika izteikts ar 2016. gada 9. jūnija likumu “Grozījumi Civilprocesa likumā”, kas stājās spēkā 2016. gada 13. jūlijā. Spriedumā lietā Nr. 2013-02-01 šīs tiesību normas satversmība nav vērtēta.

Līdz ar to pieteikumā ietverto prasījumu nevar uzskatīt par jau izspriestu.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka

juridiska spēka tiesību normai. Savukārt minētā panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot.

Senatoru kolēģija, pamatojoties uz apstrīdēto normu, atteicās ierosināt kasācijas tiesvedību pēc pieteikuma iesniedzējas kasācijas sūdzības. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma ļauj kasācijas instances tiesai atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību gadījumā, kad apelācijas instances tiesas spriedums nav pietiekami pamatots vai arī ietver būtiskas loģiskas pretrunas. Tādējādi tiekot aizskartas tai Satversmes 92. pantā ietvertās pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

Senatoru kolēģijas lēmums, ar kuru atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību pēc pieteikuma iesniedzējas kasācijas sūdzības, nav pārsūdzams. Tātad tai nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otro teikumu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža, ja personai nav iespēju tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no [datums], kad stājās spēkā senatoru kolēģijas lēmums lietā Nr. [..]. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2026. gada 8. aprīlī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums. Par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē atzīstama juridiskā argumentācija, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. pantam, jo piešķir tiesības senatoru kolēģijai atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī tādos gadījumos, kad apelācijas instances tiesas spriedums nav

tiesisks. Pēc pieteikuma iesniedzējas ieskata, pārsūdzētajā tiesas spriedumā esot būtiska iekšēja pretruna un apgabaltiesa neesot sniegusi pienācīgu vērtējumu vairākiem būtiskiem argumentiem un pierādījumiem.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka ņemot vērā kasācijas instances tiesas nozīmi un funkcijas demokrātiskā tiesiskā valstī, kā arī lēmuma par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību nozīmi civilprocesā, likumdevējam ir jānodrošina, ka šī tiesa efektīvi īsteno savas funkcijas (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 12. marta sprieduma lietā Nr. 2019-13-01 16.1. punktu*). Lai kasācijas instances tiesa varētu pienācīgi veikt savu darbu, proti, izlemt principiālus materiālo un procesuālo normu piemērošanas jautājumus, likumdevējam iespēju robežās tā ir jāatslogo no nepamatotu sūdzību izskatīšanas. Atslogojot Senātu no nepamatotu sūdzību izskatīšanas, tiek nodrošināta tā darbības efektivitāte, proti, iespēja novirzīt ierobežotos resursus to lietu izskatīšanai, kurās konstatējami procesuālo vai materiālo normu piemērošanas pārkāpumi un kurām ir nozīme judikatūras tālākveidošanā. Turklāt tiesības uz pieeju kasācijas instances tiesai neietver prasību ikvienu lietu izskatīt pēc būtības un sagatavot pilnu tiesas spriedumu (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 21. oktobra sprieduma lietā Nr. 2013-02-01 10.1. un 11. punktu*). Satversmes 92. panta pirmais teikums nosaka likumdevēja pienākumu pieņemt taisnīgas tiesas spriešanai nepieciešamās procesuālās normas, bet šī norma neparedz konkrēta jautājuma izšķiršanu atbilstoši tādām procesuālajām regulējumiem, kādu persona vēlas (*sk. Satversmes tiesas 2012. gada 1. novembra sprieduma lietā Nr. 2012-06-01 10. punktu*).

Pieteikumā nav ņemta vērā minētā judikatūra un nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka no Satversmes 92. panta izriet prasība kasācijas kārtībā izskatīt visas civillietas, arī tādas, kurās nav acīmredzama pamata uzskatīt, ka pārsūdzētajā spriedumā ietvertais lietas iznākums ir nepareizs un kurām nav būtiskas nozīmes vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā. Savukārt tas, vai konkrētajā lietā senatoru kolēģijai bija pamats piemērot apstrīdēto normu, proti, vai pastāvēja acīmredzams pamats uzskatīt, ka pārsūdzētajā tiesas spriedumā ietvertais lietas iznākums ir nepareizs, ir tiesību normu piemērošanas jautājums, kura pārvērtēšana nav Satversmes tiesas kompetencē (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*).

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 52/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina